

Obsah

Předmluva	13
I. oddíl CENTRÁLNÍ BANKA A BANKOVNÍ SYSTÉM	15
✓ 1. Bankovní systém	17
1.1 Vymezení a základní charakteristika bankovního systému	18
1.2 Univerzální a specializované bankovní systémy v tržních ekonomikách	24
1.3 Banky a ekonomika	29
✓ 2. Vznik a historický vývoj centrálních bank	31
2.1 Definiční znaky centrální banky	31
2.2 Důvody vzniku centrálních bank	32
2.3 Hlavní způsoby zakládání centrálních bank	34
2.4 Vznik centrální banky na našem území	37
2.5 Nejstarší centrální banka	37
✓ 3. Centrální banky v současnosti	39
3.1 Hlavní rozdíly mezi centrálními bankami vyspělých zemí	39
3.2 Funkce centrální banky	41
3.3 Bilance centrální banky	46
3.4 Výkaz zisků a ztrát	55
II. oddíl ČINNOST CENTRÁLNÍ BANKY	57
✓ 4. Emisní činnost	59
4.1 Peníze	59
4.2 Vývoj emise a oběhu peněz	63
4.3 Emise hotovostních peněz centrální bankou	74
4.4 Operace centrální banky s hotovostními penězi	76
✓ 5. Měnová politika	79
5.1 Podstata a vývoj měnové politiky	79
5.2 Transmisní mechanismus měnové politiky	82
5.3 Množství peněz v oběhu	83
5.4 Měnové agregáty a měnová báze	86
5.5 Úvěrové agregáty a krátkodobá úroková míra	89
5.6 Měnový přehled	89
5.7 Zprostředkující kritéria a indikátory měnové politiky	94

5.8 Konečné cíle měnové politiky	97
5.9 Měnová politika a samostatnost centrální banky	100
6. Devizová činnost	108
6.1 Správa devizových rezerv	108
6.2 Platební bilance	110
6.3 Devizové rezervy	111
6.4 Operace se zlatem	113
6.5 Zahraniční úvěry	116
6.6 Devizová regulace	118
7. Regulace a dohled bankovního systému	119
7.1 Podstata regulace a dohledu bank	119
7.2 Součásti systému regulace a dohledu bank	121
7.3 Způsoby dohledu bank	123
7.4 Základní cíle regulace a dohledu bank	126
7.5 Instituce regulace a dohledu bank	128
7.6 Instituce regulace a dohledu bank v mezinárodní sféře	130
7.7 Regulace a dohled na nepovinné bázi	133
8. Banka bank	135
8.1 Přijímání vkladů od bank	135
8.2 Poskytování úvěrů bankám	138
8.3 Mezibankovní zúčtování	141
8.4 Mezibankovní platební styk a zúčtování se zahraničními bankami	144
9. Banka státu	146
9.1 Vedení účtů pro stát	146
9.2 Správa státního dluhu	148
9.3 Návrhové způsoby krytí schodků státního rozpočtu	150
9.4 Monetizace státního dluhu, ražebné a nově emitované peníze	155
10. Reprezentace státu v měnové oblasti	158
10.1 Zdroje informací centrální banky	159
10.2 Reprezentace ve vztahu k veřejnosti	160
10.3 Reprezentace na mezinárodní úrovni	162
10.4 Ekonomický výzkum centrálních bank	162
III. oddíl MĚNOVÁ POLITIKA	165
11. Emise peněz obchodními a dalšími bankami	167
11.1 Emise bezhotovostních peněz	167

11.2 Multiplikace běžných vkladů nebankovních subjektů v domácí měně	168
11.3 Multiplikace úbytků běžných vkladů nebankovních subjektů v domácí měně	181
11.4 Obchodní banky a hotovostní peníze	183
11.5 Bezhotovostní úvěry jiným bankám	186
11.6 Euroměny	188
✓ 12. Měnový transmisní mechanismus	191
12.1 Základní popis měnového transmisního mechanismu	191
12.2 Vliv centrální banky na měnovou bázi	192
12.3 Vazby mezi měnovou bází a měnovými agregáty	205
12.4 Zprostředkující kritéria v měnovém transmisním mechanismu	215
12.5 Měnový transmisní mechanismus měnové politiky – závěrečné zhodnocení	218
✓ 13. Úvěrový transmisní mechanismus	219
13.1 Základní popis úvěrového transmisního mechanismu	219
13.2 Vliv centrální banky na úroveň krátkodobé úrokové míry	220
13.3 Vazby mezi krátkodobou úrokovou mírou a úvěrovými agregáty	223
13.4 Zprostředkující kritéria v úvěrovém transmisním mechanismu	224
13.5 Úvěrový transmisní mechanismus v široké podobě	233
13.6 Bankovně-úvěrový transmisní mechanismus	236
13.7 Úrokový transmisní mechanismus	237
13.8 Úvěrový transmisní mechanismus měnové politiky – závěrečné zhodnocení	238
✓ 14. Kursový transmisní mechanismus	241
14.1 Základní popis kursového transmisního mechanismu	241
14.2 Pohyby měnových kursů	242
14.3 Systémy měnových kursů	244
14.4 Vliv centrální banky na měnový kurs domácí měny	247
14.5 Měnový kurs a vývoj cenové hladiny	249
14.6 Kursový transmisní mechanismus měnové politiky – závěrečné zhodnocení	253
15. Modifikace transmisních mechanismů měnové politiky	254
15.1 Základní modifikace	254
15.2 Modifikace měnového transmisního mechanismu měnové politiky	255
15.3 Modifikace úvěrového transmisního mechanismu měnové politiky	257
15.4 Modifikace kursového transmisního mechanismu měnové politiky	264

15.5 Další modifikace	265
X 15.6 Efekty bohatství, efekty likvidity a Tobinova teorie Q	271
15.7 Modifikace transmisních mechanismů měnové politiky – závěrečné zhodnocení	274
16. Nástroje měnové politiky	276
16.1 Klasifikace nástrojů měnové politiky	276
16.2 Operace na volném trhu	278
16.3 Diskontní nástroje	289
16.4 Kursové intervence	302
16.5 Povinné minimální rezervy	305
16.6 Pravidla likvidity	314
16.7 Limity úvěrů bank	316
16.8 Limity úrokových sazeb bank	317
16.9 Povinné vklady	319
16.10 Doporučení, výzvy a dohody	320
16.11 Nástroje měnové politiky v současnosti	321
X 16.12 Povinné minimální rezervy a státní rozpočet	323
17. Inflation	349
17.1 Podstata inflace	350
17.2 Negativní projevy a důsledky inflace	356
17.3 Inflation v modelu agregátní nabídky a agregátní poptávky	360
17.4 Měření inflace	375
X 17.5 Inflation v centrálně plánované ekonomice	380
18. Vybrané problémy měnové politiky	385
18.1 Obecné názory na úlohu peněz v ekonomice	385
18.2 Poptávka po penězích	388
18.3 Divisia indexy změn měnových agregátů	400
X 18.4 Zhroucení a přidělování úvěrů	405
X 18.5 Pokles zprostředkování a účinnost měnové politiky	409
X 18.6 Finanční inovace	412
18.7 Časová zpoždění	413
X 18.8 Diskreční a závazná měnová politika a očekávání subjektů na trhu	418
X 18.9 Koordinace měnové a fiskální politiky	420
18.10 Měnová politika v otevřené ekonomice	422
X 19. Měnová politika v modelu $IS-LM$	425
19.1 Základní popis a předpoklady modelu $IS-LM$	425
19.2 Trh zboží – přímka IS	428
19.3 Trh peněz – přímka LM	430

19.4	Rovnováha a nerovnováhy v modelu <i>IS-LM</i>	433
19.5	Účinnost měnové politiky v modelu <i>IS-LM</i>	436
19.6	Měnový a úrokový transmisní mechanismus měnové politiky v modelu <i>IS-LM</i>	438
X 20.	Měnová politika v centrálně plánované ekonomice	442
20.1	Význam peněz při rozhodování ekonomických subjektů	442
20.2	Emise peněz	444
20.3	Institucionální a funkční uspořádání bankovního systému	450
20.4	Proces měnové politiky	451
20.5	Reforma bankovního systému a měnová politika	454
20.6	Měnová politika a transformace	455
IV.	oddíl REGULACE A DOHLED BANKOVNÍHO SYSTÉMU	457
✓ 21.	Důvody existence regulace a dohledu bank	459
21.1	Specifičnost bankovních institucí	460
21.2	Asymetrie informací	463
21.3	Pokles zprostředkování	464
21.4	Regulace a dohled bank a měnová politika	465
21.5	Argumenty proti regulaci a dohledu bank	466
21.6	Tendence vývoje regulace a dohledu bank v současnosti	469
✓ 22.	Vstup do bankovníctví	472
22.1	Charakteristika vstupních podmínek	472
22.2	Vstupní podmínky a oligopolizace bankovního prostředí	476
23.	Základní povinnosti bank	478
23.1	Přiměřenost kapitálu	479
23.2	Přiměřenost likvidity	490
23.3	Úvěrová angažovanost	493
23.4	Poskytování informací	494
23.5	Pravidla ochrany před nelegálními praktikami v bankovní sféře	496
X 23.6	Regulace finančních derivátů	504
✓ 24.	Povinné pojištění vkladů	506
24.1	Základní cíle povinného pojištění vkladů	506
24.2	Negativní doprovodné jevy povinného pojištění vkladů	507
24.3	Limity pojištěných vkladů a míra pojistných náhrad	510
24.4	Sazby pojistného	514
24.5	Pojištění vkladů a bankovní runy	518
24.6	Alternativy ochrany vkladatelů	520

✓ 25. Věřitel poslední instance	526
25.1 Základní možnosti pomoci ohroženým bankám	526
25.2 Základní důvody pomoci ohroženým bankám	529
25.3 Likvidita a solventnost jako kritéria pro úvěrovou pomoc centrální banky	531
25.4 Úvěry centrální banky nebankovním institucím	533
25.5 Druhy úvěrů centrální banky jako věřitele poslední instance	534
25.6 Úvěrová pomoc centrální banky ohroženým bankám a měnová politika	536
25.7 Neúvěrová pomoc centrální banky	537
26. Regulace a dohled mezinárodně působících bank a bankovních holdingových společností	538
26.1 Vymezení a některé důvody zakládání mezinárodně působících bank a bankovních holdingových společností	539
26.2 Principy regulace a dohledu v mezinárodní sféře	541
26.3 Domácí bankovní holdingové společnosti	542
26.4 Specifická rizika regulace a dohledu mezinárodně působících bank a bankovních holdingových společností	544
26.5 Konkurence v nedbalosti a konkurence v přístnosti	545
26.6 Nejznámější aféry v mezinárodním bankovníctví	548
V. oddíl CENTRÁLNÍ BANKY A BANKOVNÍ SYSTÉMY VE VYBRANÝCH ZEMÍCH	553
27. Centrální banka a bankovní systém v české ekonomice	555
27.1 Vznik a vývoj centrálního bankovníctví na našem území	555
27.2 Bankovní systém v 90. letech	562
× 27.3 Měnová politika Státní banky československé v letech 1990 – 1992	583
× 27.4 Měnová odluka	587
27.5 Měnová politika České národní banky	588
27.6 Regulace a dohled v českém bankovním systému	598
27.7 Organizační struktura České národní banky	607
27.8 Samostatnost České národní banky	609
27.9 Bilance a hospodaření České národní banky	611
27.10 Měnový přehled České republiky	613
28. Centrální banky a bankovní systémy v zemích Evropské unie	617
28.1 Evropská unie	617
× 28.2 Bankovní direktivy v zemích Evropské unie	621
28.3 Evropský měnový systém	624
28.4 Evropská měnová unie a společná měna euro	627

28.5 Evropský systém centrálních bank	630
28.6 Centrální banky a bankovní systémy v členských zemích Evropské unie	636
29. Centrální banky a bankovní systém ve Spojených státech amerických	671
29.1 Stručná historie vývoje	671
29.2 Struktura Federálního rezervního systému	673
29.3 Měnová politika	675
29.4 Druhý stupeň bankovního systému	677
29.5 Regulace a dohled	686
29.6 Další činnosti Federálního rezervního systému	687
30. Centrální banky a bankovní systémy v dalších vybraných zemích	689
30.1 Japonsko	689
30.2 Kanada	694
30.3 Švýcarsko	695
VI. oddíl BUDOUCNOST CENTRÁLNÍCH BANK	699
31. Alternativy budoucího vývoje bez centrální banky	701
31.1 Svobodné bankovníctví a soukromé peníze	702
31.2 Měnové rady	711
32. Centrální banky v blízké budoucnosti	718
32.1 Počet centrálních bank	718
32.2 Centrální banky a inflace	720
32.3 Centrální banky a automatická měnová politika	721
32.4 Nejbližší vývoj regulace a dohledu bank	722
32.5 Kapitál centrálních bank	724
32.6 Měnová teorie a měnová politika	726
32.7 Další existence centrálních bank	727
Seznam obrázků	728
Literatura	733
Rejstřík	735